

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПОЛІТИЧНА ТРАНЗИТОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	052 «Політологія»
Рік підготовки:	третій
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	6
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

к.політ.н., доц. Карчевська Олена Василівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри політологічних та культурологічних студій

посада

karchevska@snu.edu.ua

електронна адреса

+380501912338

телефон

Вайбер

месенджер

306 НК, за

розкладом

консультації

Цілі вивчення курсу:

Анотація навчального курсу

формування у студентів теоретичних та прикладних знань про політичні переходи (якісні зміни політичних режимів і систем) в сучасному світі, закономірності та тенденції зміни політичних режимів й політичних інститутів, хвильових та циклічних способів трансформації політичних систем.

Результати навчання:

знання про систематизацію та закономірності та тенденції політичних переходів, методологією їх наукового аналізу; актуальні проблеми, що пов'язані зі змінами політичних режимів; горизонтальну та вертикальну структурування переходних процесів, а також чинників їх розвитку; методику викладання проблем, що пов'язані зі зміною політичних режимів із застосуванням сучасних підходів і технологій.

Передумови до початку вивчення:

необхідні знання, отримані протягом вивчення таких дисциплін: «Загальна теорія політики», «Основи галузевих знань», «Політична іміджологія», «Політичний менеджмент та політичний маркетинг», «Правознавство».

Мета курсу (набуті компетентності)

У наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

- усвідомлення знань про сучасні технології, закономірності і тенденції розвитку;
- здатність самостійно аналізувати перехідні процеси в різних країнах сучасного світу;
- розуміння політичних технологій, як технологій реалізації публічної політики;
- здатність виокремлювати інституційні й системні компоненти транзитів;
- здатність побудови моделей перехідних процесів;
- розуміння закономірностей та тенденцій зміни політичних режимів;
- використання інформаційних технологій для аналізу політичних процесів;
- упорядкування отриманої інформації та визначення на цій основі шляхів вирішення актуальних проблем, що пов'язані зі змінами політичних режимів.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Політична транзитологія в системі наукових студій.	4/0/2	Об'єкт, предмет та основні поняття політичної транзитології. Транзитивні (перехідні) процеси як об'єкт транзитології. Поняття «перехідність», «перехідні процеси», «перехідні суспільства». Поняття «політичний транзит», «політична трансформація», «політична модернізація». Становлення транзитологічних знань. Концепція експорту демократії в теорії деколонізації. Спроба інсталяції структур і норм західних демократій у постколоніальні країни та невдача з її реалізацією. Концепція структурного детермінізму в теорії політичної модернізації. Виникнення транзитології та розробка транзитологічної парадигми	Участь в обговоренні Тести
2.	Методологічні засади дослідження транзитів	2/0/4	Специфіка застосування основних методів політичної науки (системного, структурно-функціонального, аналізу політичної поведінки та політичних рішень, кількісних, порівняльних та інших) до аналізу політичних переходів. Функціональний та структурний підходи до дослідження політичних переходів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Інституціональний вимір транзитів	4/0/2	Класичний інституціоналізм, неінституціональний підхід М. Олсена, Д. Норта. Відмінності авторитарного та демократичного дихайну політичних систем.	Участь в обговоренні Тести
4.	Демократичний перехід та основні теорії демократії	2/0/4	Переходи до демократії як процес послідовної інституціоналізації політичних змін. Закономірні етапи переходів до демократії в транзитологічній літературі. Праці Данкварта Растоу «Переходи до демократії: спроба динамічної моделі» та Гіл'єрмо О'Доннелла і Філіппа Шміттера «Переходи від авторитарного правління: спроба висновків стосовно нестійких демократій». Зміст етапів переходів до демократії. Лібералізація – інституціоналізація громадянських свобод без трансформації владного апарату. Демократизація –	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			інституціоналізація конкурентного механізму одержання політичної влади.	
5.	Моделі політичних переходів	4/0/3	Методологічні засади розробки транзитивних моделей. Статичне та динамічне моделювання в політичній науці. Двополюсність моделей переходів від авторитарних режимів до моделей прямого переходу; перерваної демократії; другої спроби; циклічна, деколонізація. Специфіка моделей посткомуністичних трансформацій. Моделі прямого переходу до демократії; переходу до демократії з затримкою; двофазового переходу; циклічних коливань між демократією та авторитаризмом; переходу до авторитарних режимів; зворотного розвитку. Пояснення моделей посткомуністичних трансформацій у контексті функціонального та структурного підходів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Політична модернізація суспільства	4/0/3	Поняття сучасного суспільства, його відмінності від традиційного. Передумови процесів політичної модернізації суспільства. Виникнення та основні етапи розвитку теорії політичної модернізації. Чинники формування та основні риси концепції «пост модернізації». Моделі та етапи модернізаційних перетворень. Зміст процесу політичної модернізації та її теоретичне моделювання.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7.	Регіоналізація та регіоналізм як процеси	2/0/3	Теоретичне осмислення регіоналізму в умовах становлення й поступового розвитку процесів європейської регіональної інтеграції. Теорія «нового регіоналізму» Б. Хеттне і Ф. Сьодербаума: передумови виникнення, зміст, особливості. Регіоналізм в умовах глобалізації та інформатизації суспільства: сучасний теоретичний дискурс (теорія кластерів регіонального миру і безпеки, концепція зміни ідентичності в рамках регіональних і глобальних процесів). Компаративний регіоналізм.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
8.	Посткомуністична трансформація України	2/0/3	Особливості вихідних позицій посткомуністичної трансформації України. Етапи розвитку трансформаційного процесу в Україні. Перехід від квазіпартійного до партійного характеру політичної системи. Зміни виборчих систем. Циклічна модель політичного розвитку. Цикли демократизації та авторитаризму політичної системи. Помаранчева революція 2013-2014 рр. та Революція гідності 2013-2014 рр. та їх наслідки. Результати перетворень українського суспільства в умовах військового стану.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні : монографія / авт. кол.: Г. І. Зеленюк (керівник, наук. ред.). Київ : ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 416 с.
2. Глобалізація і суспільство: національний, міжнародний та зарубіжний виміри: монографія / Т. В. Корнякова [та ін.]. Дніпро : Ліра, 2021. 447 с.
3. Радзівська С. О. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку: монографія. Київ : СІК ГРУП УКРАЇНА, 2018. 375 с.
4. Демократичний транзит у країнах Вишеградської групи й Україні: вибрані аспекти: навч. посіб. / Нац. ун-т "Остроз. акад." ; [Бартош Юзьвік та ін.]; за ред. Дмитра Шевчука, Віталія Лебедюка. Острог : Острозька академія, 2018. 223 с.
5. Сучасні політичні процеси : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти. Уклад.: Л. Кормич, І. Милосердна, А. Прохоренко. Одеса : Фенікс, 2023. 58 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.25693>.
6. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми (до 30-річчя Незалежності України). Київ. 2021. 704 с.
7. Політичне поле України у ситуації суспільної кризи: влада, опозиція, політичні партії, громадські організації / за ред. О.М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 264 с.
8. Вонсович С. Г. Політична транзитологія : підручник. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г. [вид.], 2017. 203 с.
9. Політична система України: конституційна модель та політичні практики: монографія / кол. авт.: Зеленюк Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.
10. Бабкін В. О. Мультикультуралізм як вектор культурної глобалізації: нові тенденції і форми. Укр. культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2018. Вип. 29. С. 77-81.

Методичне забезпечення

1. Карчевська О.В. Навчально-методичний комплекс дистанційного курсу дисципліни «Політична транзитологія». Северодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2022.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні проблемних питань	25
Тести	20
Індивідуальні завдання	15
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.